

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΘΕΣΗ / ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 2310-996491, 6977625205

E-MAIL: nparask@law.auth.gr

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:

ΚΩΔΙΚΑ ΝΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ**ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ:****1. Αναγκαιότητα**

1.1. Ο ισχύων Κώδικας Νόμων για τα ναρκωτικά έχει κωδικοποιήσει ρυθμίσεις που τέθηκαν σε εφαρμογή σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, αρχής γιγνομένης από το 1987 (Ν. 1729/1987). Συνέπεια αυτής της χρονικής ανακολουθίας συνιστά το γεγονός ότι η συστηματική συνοχή των σύγχρονων σχετικών διατάξεων διαταράσσεται. Ειδικότερα επακόλουθα συνιστούν οι δυσανάλογες ποινικές αντιδράσεις που σωρεύουν στα σωφρονιστικά καταστήματα κρατούμενους χωρίς προοπτική επανένταξης στη νομιμότητα, η σπανιότητα της εφαρμογής εναλλακτικών θεραπευτικών μέτρων και η έλλειψη συντονισμού των προληπτικών, κατασταλτικών, θεραπευτικών και επανεντακτικών δραστηριοτήτων.

1.2. Ο πληθυσμός όσων κρατούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα για εγκλήματα σχετικά με τα ναρκωτικά κυμαίνεται σταθερά περί το 40% του συνόλου των κρατούμενων. Το ποσοστό αυτό αναμένεται να μειωθεί:

A) Λόγω της προτεινόμενης εφαρμογής εναλλακτικών θεσμών θεραπείας – απεξάρτησης.

B) Λόγω της προβλεπόμενης δυνατότητας άσκησης ενός «δικαιώματος» στη θεραπεία όλων των κρατούμενων για συναφή εγκλήματα. Αυτή η θεραπεία απεξάρτησης, η πορεία της οποίας θα αξιολογείται επιστημονικά – διοικητικά και

εντέλει δικαστικά, θα μπορεί να ακολουθείται από απόλυση με τον όρο της παρακολούθησης μιας θεραπευτικής δομής εκτός του σωφρονιστικού πλαισίου.

Γ) Ελαφρότερη επίπτωση αναμένεται από την κάθοδο του κατωτάτου ορίου ποινής (ενώ το ανώτατο μένει σταθερό) σε ορισμένα εγκλήματα, ώστε η κοινωνική – ψυχολογική φυσιολογία του καταδικαζόμενου να μπορεί να αντιμετωπίζεται από το δικαστήριο με ευελιξία και αναλογικότητα.

1.3. Το προτεινόμενο σύστημα επιχειρεί να εγκαταστήσει μια συνεχή διαδρομή, από τους χώρους του σωφρονισμού στις εναλλακτικές δομές απεξάρτησης και από αυτές στις μονάδες που συνδυάζουν τη θεραπεία με την επανένταξη. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται να μειωθούν τα ποσοστά της υποτροπής στην εγκληματικότητα, η οποία είναι πολύ πιθανή όταν ο απολυόμενος αφήνεται χωρίς καμιά κοινωνική στήριξη, έστω μεταβατική.

2. Καταλληλότητα

Το Σχέδιο Νόμου στηρίζεται σε πληροφόρηση και σε στατιστικά δεδομένα για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία έχουν συλλεγεί και δημοσιευθεί από το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τα Ναρκωτικά και τις Εξαρτήσεις (Emcdda). Επίσης αξιοποιεί δεδομένα που προκύπτουν από σχετικούς πίνακες του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Συνθέτει τις αρχές της εθνικής και της διεθνούς – ιδίως ευρωπαϊκής – έννομης τάξης με τις ανάγκες για πρακτική παρέμβαση και άσκηση αντεγκληματικής και θεραπευτικής πολιτικής στο πεδίο της καταπολέμησης των ναρκωτικών.

3. Συνέπειες στην Οικονομία

Με δεδομένη την δυσμενή οικονομική συγκυρία, το Σχέδιο Νόμου αποφεύγει να εισαγάγει νέες δαπανηρές δομές και δραστηριότητες. Ειδικά το προτεινόμενο πλέγμα θεραπευτικών μονάδων και δομών εντός και εκτός των σωφρονιστικών καταστημάτων μπορεί να στηριχθεί στη λειτουργία εγκεκριμένων στο πλαίσιο του σωφρονιστικού συστήματος οργανισμών θεραπείας. Εντός των σωφρονιστικών καταστημάτων της χώρας προβλέπεται η λειτουργία δομών σωματικής αποτοξίνωσης, καθώς και προγραμμάτων προπαρασκευής της ψυχολογικής απεξάρτησης. Ήδη σε 17 σωφρονιστικά καταστήματα της χώρας λειτουργούν προγράμματα της δεύτερης κατηγορίας. Υπηρεσίες σωματικής απεξάρτησης θα χρειαστεί να δημιουργηθούν. Ωστόσο το ίδιο το Σχέδιο Νόμου δεν προβλέπει την άμεση ίδρυσή τους, αλλά επαφίεται σε έκδοση σχετικής Υπουργικής Απόφασης.

Η παραπάνω οικονομική σκοπιμότητα έχει οδηγήσει το Σχέδιο Νόμου στην κατοχύρωση κεντρικών οργάνων (Διυπουργική Επιτροπή, Εθνικός Συντονιστής για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών, Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών, Γνωμοδοτικό Συμβούλιο) αλλά και οργανισμών εφαρμογής που δεν θα επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό, πέρα από τα ήδη ισχύοντα. Προβλέπεται ότι στα μέλη τους δεν καταβάλλεται αμοιβή, ενώ η διοικητική – γραμματειακή τους στήριξη εξασφαλίζεται από υπάρχουσες

υπηρεσίες. Μόνο ο Εθνικός Συντονιστής για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών, όργανο μονοπρόσωπο που προηγουμένως δεν είχε τυποποιηθεί θεσμικά με συγκεκριμένο τρόπο, μπορεί να επιβαρύνει στο μέλλον εφόσον προβλεφθεί αμοιβή του.

Η σχεδιαζόμενη θέσπιση Νέου Κώδικα αναμένεται να έχει μια λογική ελαφρυντική επίπτωση στον πληθυσμό των κρατουμένων, πράγμα που ανακλαστικά θα ωφελήσει τον κρατικό προϋπολογισμό. Η μεθοδευόμενη επανένταξη των δραστών σχετικών εγκλημάτων στη σφαίρα της νομιμότητας, θα επιτρέψει επίσης σε πολλές ιδιωτικές επιχειρήσεις που μαστίζονται από «πιάτσες» ή αναγκάζονται να δαπανούν κονδύλια για ιδιωτική φύλαξη να ωφεληθούν οικονομικά.

4. Συνέπειες στην κοινωνία και στους πολίτες

Η νέα ρύθμιση αναμένεται να επηρεάσει επωφελώς τόσο τον τομέα της μείωσης της ζήτησης, όσο και τον αντίστοιχο της καταπολέμησης της προσφοράς των ναρκωτικών. Η επίπτωση αναμένεται να είναι γενικότερη στην εγκληματικότητα, καθώς η διακίνηση ναρκωτικών συνιστά έναν κεντρικό μοχλό ανάπτυξης του οργανωμένου εγκλήματος στο σύνολό του.

5. Συνέπειες στη Δημόσια Διοίκηση και στην απονομή της δικαιοσύνης

Μια συγκεκριμένη δυσλειτουργία κατά την απονομή της δικαιοσύνης τείνει να παγιωθεί: Η διάγνωση της ενδεχόμενης εξάρτησης του κατηγορούμενου από ναρκωτικά στο πλαίσιο της προδικασίας ή της κύριας δίκης προσκρούει σε πολλές δυσκολίες. Γνωστές είναι π.χ. οι ελλείψεις σχετικών υπηρεσιών και δομών.

Η δυσλειτουργία αυτή σε σημαντικό βαθμό συνεπάγεται την αχρησία προβλεπόμενων εναλλακτικών μέτρων, καθώς και ανασφάλεια δικαίου, καθώς συχνά οι σχετικές γνωματεύσεις είναι αμφίσημες (ο κατηγορούμενος «δύναται να χαρακτηριστεί εξαρτημένος» κ.λπ.). Το Σχέδιο Νόμου δεν υπαγορεύει την ίδρυση νέων υπηρεσιών ή την πρόβλεψη εργαστηριακών εξετάσεων, αφού οι τελευταίες κατά τεκμήριο ενδεικνύουν την πρόσφατη χρήση κι όχι την πάγια εξάρτηση. Επιβάλλει αντιθέτως τη συνεκτίμηση περισσότερων στοιχείων, μεταξύ των οποίων βρίσκονται και σχετικές βεβαιώσεις οργανισμών παροχής υπηρεσιών απεξάρτησης ή οργανισμών περίθαλψης από παθήσεις απότοκες της χρήσης ναρκωτικών.

Η δυνατότητα ομαλής και πρακτικά εφικτής αξιοποίησης των διαγνωστικών μεθόδων της εξάρτησης αναμένεται να διευκολύνει την απονομή της δικαιοσύνης και ειδικότερα την εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν την απεξάρτηση.

Εξάλλου, οι προτάσεις του Σχεδίου που αφορούν τους κεντρικούς οργανισμούς αλλά και τις δομές εφαρμογές, χωρίς να ιδρύουν νέες υποδομές ή ιδιαίτερα να καινοτομούν, αναμένεται να διευκολύνουν τη δημόσια διοίκηση χάρη στην άρθρωση και στην ανάδειξη της συστηματικής τους θέσης. Προβλέπονται αφενός κεντρικά όργανα με αντικείμενο την χάραξη, θέσπιση και αξιολόγηση της πορείας του Εθνικού

Σχεδίου Δράσης για τα Ναρκωτικά, και αφετέρου οργανισμοί αρμόδιοι για την εφαρμογή μέτρων πρόληψης, θεραπείας και επανένταξης.